

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asiantuntijalausunto
Aihe: HE 97/2025 vp/ Lausuntopyyntö 24.10.2025

Eduskunta/ Verojaosto

Sari Tasa, Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto eduskunnan verojaostolle. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia. Lakia muutettaisiin siten, että kaivostoiminnassa käytettävän sähkön vero siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I. Ehdotettu muutos lisäisi valtion sähköverotuloja 11 miljoonalla eurolla vuoden 2026 tasolla. Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö tarkastelee esitystä elinkeinopolitiikan näkökulmasta.

Suomen kansallinen mineraalistrategia julkaistiin joulukuussa 2024. Strategia on kasvustrategia, jonka tavoitteena on vastata puhtaan siirtymän kasvavaan mineraalien tarpeeseen, turvata teollisuuden raaka-ainehuolto geopolittisissa haasteissa sekä edistää kestävää ja vastuullista mineraalitaloutta.

Geopoliittisesti epävakaa maailmantilanteessa on entistä tärkeämpää, että Suomi säilyttää houkuttelevuutensa vakaana ja ennustettavana investointiympäristönä. Ennakoitava sääntely ja verotus ovat keskeisiä tekijöitä, kun kansainväliset toimijat tekevät päätöksiä pitkäjänteisistä investoinneista kriittisten raaka-aineiden tuotantoon.

Esitetyllä sähköveroluokan nostolla on merkittävät vaikutukset metallikaivosten liikevaihtoon ja kannattavuuteen. Metallien hinnat määräytyvät kansainvälisillä raaka-ainemarkkinoilla, kuten Lontoon metallipörssissä, eikä yksittäinen tuottaja voi vaikuttaa niihin.

Teollisuusmineraaleilla taas ei ole globaaleja pörssihintoja, ja tyypillisesti hinnat sovitaan suoraan asiakkaiden kanssa. Teollisuusmineraalien osalta korotettu hinta siirtyisi maatalouden ja rakennus-tuoteteollisuuden maksettavaksi. Vaikutusarviointia ei näiltä osin ole esitetty.

Tarkastelussa tulee huomioida yhteisvaikutus kaivosverojen korotusten kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että sähköveron noston ja kaivosveron käyttöönoton ja korotusten yhteisvaikutukset vaikuttavat teknologiainvestointien ajoitukseen, kaivoksen elinaikaan sekä vähähiilisten toimintojen toteutumiseen ja sähköistymiseen.

Energiaverojen kokonaiskertymä vuonna 2024 oli 4 162 miljoonaa euroa. Sähköveron osuutta ei ole erikseen julkisesti ilmoitettu. Veroluokan muutos kasvattaisi sähköveroa merkittävästi, yli 35-kertaiseksi. Jos vero on nyt ollut 100 000 euroa, uusi vero olisi 1-3 miljoonaa veroluokan rajauksista riippuen.

Kaivoksen elinkaaren lyheneminen esimerkiksi kahdella vuodella voi vähentää yksittäisen kaivoksen maksamia veroja kymmenillä miljoonilla euroilla.

Korotukset ovat merkittäviä ja vaikuttavia yhdessä kaivosveron korotusten kanssa, eikä niiden pidentäviä vaikutuksia ei ole esitetty vaikutusarvioinnissa. Kaivoksen elinkaaren lyheneminen esimerkiksi kahdella vuodella voi vähentää yksittäisen kaivoksen maksamia kokonaisveroja kymmenillä miljoonilla euroilla.

Jo nyt joidenkin kaivoksen kannattavuus on heikentynyt maailmanmarkkinoiden kysyntätilanteen seurauksena. Näiden kaivosten osalta taloudellinen kantokyky ei ehkä kestä korotusten yhteisvaikutusta, jos korotukset syövät yhtiöissä jo tehtyjen tehostustoimien vaikutukset. Negatiiviset vaikutukset alkavat jo näkyä; muutamit kaivosyhtiöt ovat käynnistäneet muutosneuvottelut. Valtiontaloudelliset negatiiviset vaikutukset kasvavat entisestään, jos kaivoksia joudutaan tukemaan.

Ministeriö kiinnittää huomiota, että kaivosten sähköistäminen on yksi alan tärkeimmistä toimista fossiilisista polttoaineista irtautumiseksi. Puhtaan teknologian ratkaisujen pilotointi Suomessa tukee vienninedistämistä, sillä vastaaville ratkaisuille on kysyntää kaikissa kaivosmaissa.

Sähköistäminen on kaivostoimintaa uudistava ympäristö- ja tuottavuustekijä. Kaivosten energiatehokkuuteen on kiinnitetty jo runsaasti huomiota. Yksi tehostamistoimi on esimerkiksi malmin kuljetaminen sähköisillä ajoneuvoilla louhokselta rikastamolle. Vaikutusarvioinnissa vertaillaan sähkön hintaa polttoaineen hintaan, mutta siinä ei oteta huomioon kaluston sähköistämisen investointikustannuksia. Kaivosten halukkuus toteuttaa sähköistämisessä tarvittavia investointeja heikkenee, jos sähköistämisestä saatava etu kapenee sähkön käytön kirstyvänä verotuksen seurauksena.

Sähköistymiseen liittyy myös kaivosten digitalisaatio ja automaatio, yhdistettynä 5G-teknologiaan. Yhdistelmä on tuonut erityisosaamista suomalaisille teknologiatoimittajille, joille pilotit ja asiakkaat kotimaassa ovat tärkeä referenssi. Automaatio parantaa myös kaivosten turvallisuutta. Sähkönkulutus kaivosympäristössä on kokonaisuudessaan kasvussa, vaikka toiminta tehostuisikin.

Teollisuuden fossiilisista polttoaineista luopumista edistävä tukiohjelma, joka oli osa Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa (RRF), lakkautettiin vuonna 2025 ennen seurantakauden päättymistä. Ennenaikainen lakkauttaminen voi johtaa taloudellisiin seuraamuksiin, kuten EU-komission määräämiin sanktioihin, ellei komissio hyväksy toimenpiteen poistamista ohjelmasta. Neuvottelut komission kanssa ovat kesken. Mikäli rahoitusmenetys toteutuu, siihen liittyvä riski voi ylittää verokorotuksella arvioidun tuoton.

Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että Euroopan komissio korostaa useassa uuden työohjelmansa toimintasuunnitelmassa energiantensiivisen teollisuuden edullisen sähkön saatavuuden tärkeyttä Euroopan kilpailukyyn vahvistamiseksi. Ohjelmissa esitetään sähköveroluokan alenusta tai poistoa yhtenä tärkeänä instrumenttina kilpailukyyn vahvistamiseksi.

Euroopan komissio suosittelee jäsenmaita alentamaan erityisesti energiantensiivisen ja kestävänsä siirtymään investoivan teollisuuden sähköveroa. linjaus sisältyy *Clean Industrial Deal* -ohjelmaan COM (2025) 85, jonka tavoitteena on parantaa teollisuuden kilpailukykyä ja edistää sähköistämistä sekä puhtaan energian käyttöä.

Lisäksi komission *Affordable Energy Action Plan* COM (2025) 79 korostaa, että jäsenvaltioiden tulisi laskea sähköveroja ja uudistaa verkkotariffeja teollisuuden kustannusten alentamiseksi ja investointien vauhdittamiseksi.

EU:n kriittisten raaka-aineiden asetus (CRMA) (EU) 2024/1252 tukee kaivostoiminnan kasvua ja investointeja strategisen autonomian vahvistamiseksi. Asetuksen mukaan EU:n alueella tapahtuvaa kaivostuotantoa tulisi kasvattaa vähintään 10 %:iin vuotuisesta kulutuksesta vuoteen 2030 mennessä.

Suomessa tehtävä sähköveron korotus heikentää Suomen kilpailuasemaa EU:n sisällä, jos muualla samaan aikaan ryhdytään alentamaan sähkön hintaa. Kaivosalalla suomalaisten yritysten suurin kilpailu tulee kolmansista maista, joissa julkiset tuet ovat merkittäviä. EU:n omavaraisuus- ja resilienssitavoitteet korostavat oman kaivostoiminnan tärkeyttä.